

FERNANDO J. MÚÑEZ

NETFLIX

NYNÍ JAKO SÉRIE
NA NETFLIXU

KUCHAŘKA

Z CASTAMARU

CLAŘINO TAJEMSTVÍ

1. ČÁST

Kuchařka z Castamaru

1. díl

Vyšlo také v tištěné verzi

Fernando J. Múñez

Kuchařka z Castamaru 1. díl – e-kniha

Copyright © Fortuna Libri, 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

KUCHAŘKA

Z CASTAMARU

KUCHAŘKA
Z CASTAMARU

CLAŘINO TAJEMSTVÍ

1. ČÁST

FERNANDO J. MÚÑEZ

 Fortuna
Libri

Original title: LA COCINERA DE CASTAMAR
Copyright © Fernando Javier Múñez Rodríguez, 2019
Translation rights arranged by IMC Agència Literària, SL
All rights reserved.
Cover design: Planeta Arte & Diseño
Cover photo © Cristina Reche / © Ilina Simeonova / Trevillion Images

Czech edition © Fortuna Libri Publishing, Praha 2023
Translation © Jana Pacnerová, 2023

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri Publishing.

www.fortunalibri.cz

Odpovědná redaktorka a korektorka Marie Henzlová

První vydání

Tato kniha je fikce. Jména, postavy, zaměstnání, organizace, místa a události, které výslovně nespádají do veřejné domény, jsou buď výsledkem autorovy fantazie, nebo byly použity fiktivně. Jakákoliv podoba s žijícími či mrtvými osobami, událostmi či místy je proto čistě náhodná.

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, ukládána v jakémkoliv vyhledávacím systému nebo přenášena v jakékoliv formě, ani elektronickými, mechanickými, kopírovacími, nahrávacími a jinými prostředky, bez předchozího souhlasu majitele práv.

ISBN tištěné knihy: 978-80-7546-434-7
ISBN ePUB: 978-80-7546-480-4
ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7546-481-1
ISBN PDF: 978-80-7546-482-8

*Své manželce, neboť je vzduch,
který dýchám, a proměnlivé moře,
které prosáklo celým mým světem.*

*Své matce, neboť mě jako první přesvědčila,
abych napsal tuto knihu.*

Svému otci, neboť se od něj každý den učím.

PRVNÍ DÍL

10. října 1720–19. října 1720

1. KAPITOLA

10. října 1720, ráno

„Žádná bolest netrvá věčně,“ přesvědčovala se v naději, že všechno přebolí. „A štěstí je prchavé,“ dodala obvykle. Tolikrát si tu větu opakovala, až slova postupně ztrácela význam a zůstal jen pocit úzkosti, který se v posledních letech stal součástí jejího života. Cítila se jako roztrhaná hadrová panenka, dennodenně svádějící boj o přežití. Neměla na výběr, musela být odvážná a bojovat. Zavilost, kterou měla v povaze, jí pomáhala jít vpřed, stala se odolnější a silnější. „Nikdo o mně nebude moct říct, že jsem byla zbabělá,“ opakovala si Clara.

Schovaná pod jutovou plachtou soustředěně pozorovala dešťové kapky stékající po balících slámy, aby tak unikla zamlženému světlu pronikajícímu mezi mřížkovanou strukturou tkaniny. Najednou si všimla, jak rozlehlý je prostor lemující cestu, po které se blížili k panství Castamar. Když si uvědomila, že není v bezpečí čtyř stěn, musela si kontrolovat dýchání, protože se jí tep tak zrychlil, že téměř omdlela. Kvůli podobným záchvatům paniky už několikrát ztratila vědomí. Nenáviděla tu bezmocnost. Cítila se

zranitelná, jako by se na ni mělo najednou zřítit všechno zlo světa, a pocítila slabost. Vzpomněla si, že právě tento strach byl důvodem, proč tak váhala, když se od seňory Moncadové dozvěděla, že v Castamaru mají volné místo. Zavalitá hlavní sestra k ní přišla a oznámila, že její dobrý přítel, Melquíades Elquiza, majordom na panství Castamar, hledá pomocnou kuchařku.

„Claro, to by mohla být tvoje šance,“ dodávala jí odvahy.

Toužila po tom místě, a zároveň ji děsilo, že by musela opustit špitál, ve kterém pracovala a který se jí stal domovem. Při představě, že se toulá po madridských ulicích nebo prochází Plaza Mayor jako kdysi dávno s otcem, se jí zrychlil dech, zalil ji pot a zachvátila ji slabost. Naštěstí seňora Moncadová byla tak milá, že k seňorovi Elquizovi šla místo ní a vychválila její kulinářské umění. Přátelili se už dlouho. V mládí, když ona sloužila u hraběte Benaventeho a on u vévody z Castamaru, se setkávali na venkovských slavnostech. Od ní se Elquiza dozvěděl, že Clara zdědila lásku a vášeň k vaření po matce, hlavní kuchařce kardinála Giulia Alberoniho, bývalého ministra krále Filipa V. Bohužel později prelát upadl v nemilost a vrátil se do Janova jen s její matkou.

Clara, matčina pomocnice a pravá ruka, musela odejít z kardinálových služeb, odcestovat s ním mohla jen hlavní kuchařka. Clara si myslela, že nové místo najde rychle, když ale hlavní kuchaři v honosných domech zjistili, že jí všechna doporučení napsala vlastní matka, odmítli ji. Navíc byla vzdělaná, což nevzbuzovalo důvěru. Nezbyvalo jí nic jiného, než se na chvíli vzdát kuchařských ambicí a vydělávat si na

živobytí ošetřováním nešťastníků v místním špitále, známém také jako Nemocnice Zvěstování Panny Marie.

Velmi ji mrzelo, jak dopadla. Její otec, uznávaný lékař Armando Belmonte, pokládal vzdělání dcer za důležité. Nemohla mu nic vyčítat. Byl to vzdělaný a osvícený muž, a tak se i choval až do své tragické smrti 14. prosince 1710. „Takové vzdělání a k ničemu,“ povzdychla si smutně. Od útlého dětství je přísně a systematicky vychovávala guvernanka Francisca Barrosová. Vyznaly se se sestrou téměř ve všech oblastech: šití a vyšívání, etiketa, zeměpis, dějepis, latina, řečtina, matematika, rétorika, gramatika, ale i moderní jazyky jako angličtina či francouzština. Chodily na hodiny klavíru, učily se zpívat a tancovat, což pro rodiče představovalo nemalé náklady. Nemluvě o oduševnělé zálibě ve čtení. Po otcově smrti jim ale vzdělání bylo k ničemu, protože klesly na společenském žebříčku. Na druhé straně láska k vaření, která spojovala matku s dcerou a otci vždy byla trnem v oku, nakonec pomohla rodině přežít.

„Drahá Cristino, proč máme kuchařku?“ káral vždy matku otec. „Co by řekli naši přátelé, kdyby věděli, že se starší dcerou trávíš celé dny v kuchyni okolo hrnců, i když máme služebnictva víc než dost?“

Když se rodině finančně dařilo, Clara přečetla všechny možné kuchařské knihy včetně překladů několika arabských a sefardských svazků, i když některé z nich byly ve Španělsku cenzurované. Dychtivě hltala *Knihu dušených pokrmů z masa a luštěnin* kuchaře Ruperta de Nola, *Čtyři knihy o cukrářském umění* Miguela de Baeza a všechny recepty, které se jí nebo matce dostaly do rukou. Odmalička doprovázela jejich

kuchařku, seňoru Canovou, na potravinový trh a naučila se od ní vybírat nejlepší zelí, salát, hrách, čočku, rajčata, ovoce, rýži. Byla bez sebe radostí, když jí v dětství dovolili přebírat čočku a hrách, a byla nadšená, když jí dali ochutnat vývar při přípravě polévky olla podrida nebo horkou čokoládu, kterou její otec získal díky kontaktům na královském dvoře. Znovu pocítila touhu stát po matčině boku a připravovat piškotové koláče s cukrovou polevou, dorty, marmelády a džemy. Vzpomněla si, jak společně přesvědčily otce, aby dal postavit hliněnou pec na dřevo, ve které by mohly připravovat různé druhy jídel. Nejdřív nesouhlasil, ale později, pod záminkou že vyhoví požadavku služebnictva, ustoupil.

Když se Melquíades dozvěděl od seňory Moncadové o Clařiných schopnostech, rozhodl se, že ji přijme. Castamar pro ni představoval první krůček k návratu do opravdového kulinářského světa. Místo u vévody z Castamaru, který byl ve službách krále Filipa V. a proslavil se ve válce o španělské dědictví, znamenalo jistotu. Věděla, že nejde o typický dům. Ačkoliv byl velký a významný, sloužila v něm jen asi třetina služebnictva, než by se ve vévodském sídle dalo očekávat. Majitel panství, don Diego, se po manželčině smrti vyhýbal společnosti. Téměř nevycházel z domu a za poslední roky se objevil jen na několika dvorních událostech.

Ještě dřív než Clara odjela do Castamaru, napsala matce a sestře. O změně bydliště a nové adrese je mohla informovat jen díky rozhodnutí krále Filipa, který povolil, aby poštovní služby využívali i poddaní, nejen dvořané, šlechtici či obchodníci. Poštovné obvykle platil příjemce, nechtěla ale,

aby matka měla zbytečné výdaje, proto ho uhradila ze skromných úspor.

Když odeslala dopisy, musela čekat celý den než Pedro Ochando, postilion v Castamaru, dodělá odpolední práci a naloží za úsvitu balíky slámy na vůz. Měla štěstí, byl deštivý den. Postilion byl tak laskav, že ji vyzvedl přímo v depu špitálské vozovny, takže nemusela skrývat chorobný strach z otevřených prostor.

„Raději bych jela vzadu, jestli vám to nevadí,“ poprosila vyhýbavě. „Balíky slámy mě aspoň ochrání před deštěm. Jsem lehce oblečená.“

Během tříhodinové cesty z Móstoles do Boadilly bez přestání lilo. Každou chvíli cítila, jak kolo najelo do výmolu, a při představě, že by její slaměná ochrana mohla vypadnout z vozu, ji přemohl strach. Naštěstí se to nestalo. Byla už celá polámaná z náročné cesty, když se vůz najednou zastavil a mlčenlivý pan Ochando jí oznámil, že jsou na místě.

Poděkovala, rozloučila se a s přimhouřenýma očima vystoupila z vozu. Roztřásla se, když jí chladné dešťové kapky stekly za vyšívaný límec pod šaty. Počkala, než se dostatečně vzdálí kvílivý zvuk kol, a se sevřeným hrdlem si přes oči převázala šátek. Úzkou škvírečkou sotva viděla zem pod nohama a s pomocí hole, jako nevidomá, pomalu kráčela k opevněnému nádvoří za zámkem. Se zrakem upřeným na boty se modlila, aby jí šátek nesklouzl a neodhalil rozlehlost panství Castamar. Tep se jí zrychlil, přidala do kroku. Dýchala příliš rychle, začínaly ji brnět končetiny. Přešla pod zděný oblouk a dostala se na nádvoří. Ani si nevšimla hloučku slůžek, které se smíchem sbíraly zapomenuté prádlo ze šňůr.

Najednou se cítila ztracená v rozlehlém prostoru, protože se šátkem se nedokázala orientovat. Zvedla hlavu a na velké dřevěné bráně zahlédla dveře. Nedbala na to, že vypadaly, jako by se nepoužívaly. Posbírala všechny síly a celá roztřesená se k nim rozběhla. Modlila se, aby neupadla nebo nezakopla. Pod stříškou si sňala šátek a opřela se čelem o rám dveří. Zoufale zabouchala a snažila se nemyslet na velký otevřený prostor za sebou.

„Co tu chceš?“ ozval se jí za zády panovačný hlas.

Leknutím zkameněla. Pomalu se otáčela a snažila se zachovat klid. Naproti ní stála asi padesátiletá žena s přísným pohledem. Clara zdvihla zrak jen na vteřinu, a hned věděla, že má co do činění s mimořádně nepřístupnou osobou.

„Jmenuji se Clara Belmonteová a jsem nová kuchařka,“ vysypala jedním dechem a vytáhla doporučení od matky a od seňory Moncadové.

Žena se na ni sotva podívala a pomalu se pustila do čtení. Clare to připadalo jako věčnost. Naléhavě se potřebovala opřít o zeď, protože dostávala závrať. Žena si všimla její nevolnosti. Zdvihla obočí a zkoumavě si ji prohlížela.

„Proč jsi tak bledá? Doufám, že nejsi nemocná,“ poznamenala a četla dál.

Clara zakroutila hlavou a roztrásly se jí nohy. Uvědomovala si, že už dlouho nevydrží předstírat, že je všechno v pořádku, ale kdyby se přiznala, že nedokáže chodit ven, určitě by přišla o práci. A tak zaťala zuby a snažila se zhluboka dýchat.

„Don Melquíades mě ujistil, že pošle zkušenou kuchařku. Nejsi příliš mladá na to, aby ta doporučení byla pravdivá?“

Clara udělala pukrle podle pravidel společenské etikety a vysvětlila, že se učila od matky ve službách Jeho Eminence kardinála Alberoniho. Žena jí dokumenty beze slova vrátila. Potom strčila ruku do kapsy, vytáhla svazek klíčů a otevřela dveře.

„Za mnou,“ zavelela a Clara s úlevou vklouzla dovnitř.

Následovala ženiny energické kroky a postupně se vzpamatovávala. Dlouhé chodby se jí zdály nekonečné. V bezpečí za ženinými zády se nenápadně rukama opírala o holé bílé zdi. Žena jí autoritativním tónem oznámila, že dveře, kterými právě vešly, musí být vždy zamčené a vchod pro ni je na druhé straně nádvoří. Clara předpokládala, že vede přímo do kuchyně. V podstatě se jí ulevilo, protože neměla v úmyslu kamkoliv jinam chodit.

Potkaly tři ukřičené sluhy; několik komorných, které, když uviděly ženu, hned si upravovaly uniformu a bez řečí odešly nahoru po schodech; dva mladé pomocníky, budoucí komorníky; šafáře Jacinta Suáreze, který byl v Castamaru zodpovědný za nákup potravin; po boku mu kráčel zástupce Luis Fernández, který kontroloval čerstvost potravin, dohlížel na uskladnění zásob, ovoce, zeleniny, luštěnin a měl na starosti i zásoby vosku, uhlí a dřeva ve skladu na topení. Žena oběma na pozdrav odměřeně kývla hlavou. Z labyrintu chodeb se vynořili dva sluhové na rozsvěcování, zodpovědní za osvětlení domu a zahrady. Uklonili se ženě tak hluboko, až se bradou dotýkali hrudi. Prošli okolo Galatei Borcuové, oplácané dívky s důlky ve tvářích a s plnými rukama misek na omáčku. Její nadřízená, hlavní stolovnice a zároveň osoba zodpovědná za kvalitu ovoce v Castamaru

Matilde Marrónová na ni nervózně pokřikovala, aby nezapomněla pořádně vyčistit nádoby na ocet. Jen co služebnictvo zahlédlo ženu, která Claru vedla, stavělo se do pozoru, a dokud se nevzdálila, všechno muselo počkat.

„Pokud nerozhodnu jinak, jsi tady jen na zkoušku. Když nebudu s tvojí prací a nasazením spokojená, vrátíš se do Madridu. Budeš dostávat šest reálů a tři jídla denně, a v týdnu budeš mít jeden volný den, který obvykle připadne na neděli. Na mši můžeš chodit každý den,“ vysvětlovala úsečně. Okolo prošly dvě pradelny, ale ani si jich nevšimla.

Clara přikývla. Kdyby sloužila na královském dvoře jako muž, dostávala by přibližně jedenáct reálů denně. I když Castamar patřil k významným španělským panstvím, přece jen to nebyl královský Alcázar a ona nebyla muž. Navzdory tomu byla s platem spokojená, protože patřila k těm šťastnějším. Byly dívky, které drhly schody za méně než dva reály denně; ona si mohla něco našetřit, kdyby se v budoucnosti ocitla v horší situaci.

„Netoleruji lenivost ani tajné vztahy mezi služebnictvem. Přísně zakázané jsou i pánské návštěvy,“ pokračovala žena.

Chodbou s krásným dřevěným kazetovým stropem se blížily ke dvojitým dveřím z okrového třešňového dřeva. Nade dveřmi byl nápis *Příprava jídel*, který naznačoval, že vcházejí do kuchyně. Najednou se objevila služka se snídaní na stříbrném podnose. Kuřecí vývar, mléko a čokoláda v samostatných džbánech, krajíc chleba opečený na másle a posypaný cukrem a skořicí, vejce naměkko, čerstvé bochníky chleba a trochu slaniny. Clara už napohled rozpoznala, že vývar je příliš kořeněný, sladký chléb příliš mastný, vajíčka

příliš uvařená a bochníky nedopečené. Chyběl pomocný číšník, který by nesl poháry, sklenice a prostírání a doprovázel by komornou až k pánovi. Dobře vypadala jen slanina. Byla správně nařezaná a opečená do křupava. Nepříjemně ji překvapilo i servírování snídaně, které neodpovídalo významnému společenskému postavení pána domu, a to i navzdory kvalitním vzorovaným šálkům a vkusnému stříbrnému příboru s originální vidličkou se čtyřmi hroty. Kromě toho, že nebyla dodržena předepsaná vzdálenost mezi příbory, chyběla květinová výzdoba, a to bylo absolutně nepřijatelné. Bílý vyšíváný ubrus s krajkováním lemem trčel nakřivo z podnosu. Sladký chléb, vývar, slanina a vejce nezakrývaly stříbrné servírovací poklopy, které by tyto pokrmy udržovaly teplé.

Stačil jediný pohled hospodyně a služka se zastavila. Hospodyně přistoupila k podnosu, a pedantně posunula kávovou lžičku do požadované vzdálenosti od snídaňového šálku a správně rozmístila stříbrné džbánky.

„Ať se to ani nehne, Eliso!“ zavrčela. „Můžeš jít.“

Clara ihned pochopila, že i když se hospodyně vyzná v etiketě a dodržuje protokol, nezná sofistikované versailleské finesy a kulinářskou nuanci vysoké kuchyně, která byla běžná na královském dvoře.

„Spolehněte se, doño Úrsulo,“ odpověděla Elisa a zvládla pukrle i s naloženým tácem. Počkala, až vejdou do kuchyně.

Když vstoupily, všichni zkameněli a poklonili se. Bylo zjevné, že hospodyně velí nejen celé vévodově kuchyni, ale i jejím přilehlým součastem. Kývla a personál se znovu pustil

do práce. Dvě služky šikovně škubaly kapouny, další trochu nesoustředěně kořenila dvě kuřata. Všimla si, že v pozadí je sleduje silnější žena, která připravovala francouzskou žampionovou omáčku k masu.

Už se sama přesvědčila, že v domě tak významného šlechtického rodu, jako byl Castamar, chybí služebnictvo. Ale když se dozvěděla od seňory Moncadové, že vévoda žije na panství jen s bratrem, z praktického hlediska čtyři kategorie sluhů v kuchyni stačily, i když velkolepý dům trpěl nedostatkem personálu.

Clara opětovala zdvořilost osazenstvu kuchyně pukrletem a nepřestávala se divit, jak je možné, že hospodyně má nad služebnictvem takovou moc. Ve šlechtických domech bylo běžné, že hospodyně dohlížely na ženský personál, od komorných, domácích pomocnic, servírek až po pradelny a pomocnice na škrobení, ale tato vládla i mužům. Kontrolovala úplně všechno a měla pod palcem mužské i ženské služebnictvo. Postavením se rovnala pokladníkovi, což byla druhá nejdůležitější funkce hned po hlavním majordomovi, jehož úkolem bylo řídit personál, stanovovat ceny, realizovat platby a spravovat pokladnici. Hlavní majordomus stál v čele správcovské královské rady, kterou tvořili familiáři, nejvýše postavení šlechtici ve službách panovníků. Naproti tomu členové castamarské rady pocházeli ze skromných poměrů. Momentálně v jejím čele stáli dva lidé: don Melquíades Elquiza, castamarský majordom, a ta impozantní žena, o které se Clara brzy dozvěděla, že se jmenuje Úrsula Berenguerová. Vrtalo jí hlavou, jaký je vztah mezi seňorem Elquizem a doňou Úrsulou.

„Za týden si připomeneme výročí smrti pánovy manželky, naší drahé doni Alby,“ oznámila jí doña Úrsula vážným tónem. „Pro vévodu je to velmi důležité, proto do Castamaru pozval madridskou aristokracii a Jejich Veličenstva krále a královnu. Musíme se dobře připravit.“

Clara přikývla a hospodyně se zahleděla někam dozadu.

„Paní Escrivová,“ zakřičela nevrle, „představuji vám novou pomocnici do kuchyně, slečnu Claru Belmonteovou. Seznamte ji s jejími povinnostmi.“

Přistoupila k ní tlustá kuchařka a přeměřila si ji divokým pohledem, jako by byla kus masa. Civěly na ni i další tři ženy. Hospodyně odešla a zůstalo po ní jen tíživé ticho. Clara využila příležitosti a podrobněji si prohlédla místnost. Matka říká, že kuchyně je věrným obrazem kuchaře. Protože viděla, jakou snídani připravili pánovi, nepřekvapovalo ji, že sporáky jsou začerněné od sazí, pec a komín nad ohništěm nevyčištěné, rozně poházené všude, odtok ve výlevce ucpaný a krycí deska na studni neopatrně odsunutá. Zamaštěné truhličky s kořením s vyrytými názvy na kování byly zamčené a položené vzadu na policích. Názvy byly nečitelné a nádoby byly umístěné velmi nedbale. Vedle stály truhlice na mouku, po kterých se k zemi plazily tenké jantarové nitky sraženého tuku. Dvojité sklo na stěně obrácené na severní nádvoří už dávno nikdo nemyl. Pracovní stůl nebyl vydrhnutý, a i když ho po přípravách pokrmů čistili každý den, stopy po krvi, skvrny od vína, koření a zbytků vnitřností úplně překryly původní barvu jasanového dřeva.

„Co mi to sem poslali za nešikovnou mladou křepelíčku?“ utrousila pohrdavě hlavní kuchařka.

Clara sebou trhla a o krok ustoupila. Když položila nohu na kluzkou dlažbu, pod botou jí něco zapraskalo. Paní Escrivová vybuchla smíchy, když na dlaždicích uviděla rozšláplého švába.

„O jednoho méně. Aspoň jsi udělala něco užitečného. Vyzkoušeli jsme už všechno, ale neumíme se jich zbavit. Jsou jako mor,“ řekla a ženy okolo se poznámce svojí nadřizené zasmály. „Jmenuji se Asunción Escrivová a jsem tu hlavní kuchařka. Tyto dvě, María a Emilia, jsou moje pomocnice. Ta, co připravuje drůbež, je Carmen del Castillo, pomocná kuchařka. Rozcuchaná Rosalía to nemá v hlavě v pořádku, pán ji tu toleruje z lítosti. Nedělá nic, jen nám nosí věci.“

Clara si všimla dívky pod stolem. Rosalía na ni hleděla s otevřenými ústy a z nehybných, ale usmívajících se rtů jí vytékaly sliny. Najednou k ní natáhla ruku, ve které tiskla dalšího švába.

„Líbí se mi, jak praskají,“ vyslovila s námahou.

Clara jí opětovala úsměv, ale v tu chvíli ji paní Escrivová surově zatáhla za ruku.

„Začni loupat cibuli,“ vykřikla. „Vzbuď se, holka, přišla jsi sem pracovat, a ne zírat na bláznivé dítě!“

Clare připomínala starou tlustou prasnici kvičící v chlívě. Sen o práci pod vedením úspěšného kuchaře se v okamžiku rozplynul. Stačilo se jí podívat na ruce. Zbytky jídel a černých sazí za nehty byly přesvědčivým důkazem, že od paní Escrivové se nemá co naučit. Nebylo pochyb, že vévoda z Castamaru si už na neestetické a nehygienické stolování zvykl. A i když by žádná vážená šlechtická rodina